

բուգը, մի աղքատ միլիցիօների համար, իսկ
գիւղի մելիք իւրացրել է այդ փողերը:

Մի և նոյն լրագիրը լսել է, որ ՍՂՆԱԽԻՑ
ԹԻՖԼԻՍԻ նահանգգական վարչութենից պահան-
ջել են կալանաւորվածների հազուստներ 100
մարդու համար։ Կալանաւորվածներից 6 հոգի
կանայք են։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՏԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՀԱՒՍՏԱՐՄԱՆԱՐՆԵՐԻ
ԲԵՐԼԻՆԻ ԿՕՆԳՐԵՍՈՒՄ

ՎԱԴԻՆԳՅՈՆ. Պ. ՎԻԼՅԱՄ ՀԵՆՐԻ ՎԱ-
ՂԻՆԳՅՈՆ, արտաքին գործերի մինիստր, Ֆրան-
սիայի առաջին հաւատարմատար Բերլինի
կօնքրէսում, նախ սկսած է մեծ համբաւ
ունենալ գիտնական աշխարհի մէջ, առաջ
քան թէ անուն ունենալը քաղաքական աշ-
խարհի և դիվլօմատիայի մէջ:

Ծնած է Փարիզում, անգլիացի սերունդից
եղող ծնողներից։ Իր ուսումը աւարտելու
համար գնացած է Կեմբրիջի համալսարանը
ուր զարգացրեց իր մոքի ընտիր յատկու-
թիւնները։ Խելացի, տոկուն և հաստատա-
միտ, զարմանալի յարմարութիւնն ունէր գիտ-
նական աշխատութիւնների։ Իր այդ յատկու-
թիւններով պատրաստվեցաւ հրապարակային
կեանքի մեծ կոիւներին։ Իր երիտասարդու-
թիւնը անցկացրած է ճանապարհորդու-
թիւններ անելով և մաննաւորապէս ուսում-
նասիրելով հին դրամներ և արձաննապրու-
թիւններ կարգալու գիտութիւնները։ Այդ
տեսակ աշխատութիւնների մէջ որոնք պա-
հանջում են համբերութիւնն և յարատեռու-
թիւն, իր մտաւոր բոլոր կարողութիւնները
գործածելով վարժեցրեց և ունեցաւ այն
մոքի ճշգութիւնը, յստակութիւնը և զօ-
րութիւնը որով կարողացաւ նախ Եւրոպայի
ամենայայտնի հնագէտներից, և յետոյ ամե-
նայայտնի պետական մարդկերանցից մինը
լինելու։ Իր քաղաքական գործունէութիւնը
իսկապէս սկսվում է 1871 թւին։ 1865-ին,
իբրև կանդիդատ ներկայացել էր Էմնի նա-
հանգում ընտրութիւնների ժամանակ, բայց

այդպիսիները շատ տեղութիւն չեն ունենում:
Լոռու գաւառում կան շատ ուխտատեղիներ
որոնցից մի քանիսի արդիւնքը ժողովում են
գործակատարները. և ուղարկում թիֆլիս, իսկ
մնացածների արդիւնքը վայելում են այն քահա-
նաները, որոնց գիւղի մօտ է ուխտատեղին. Եթէ
այդ ուխտատեղիների արդիւնքը ճշգութեամբ ժո-
ղովի և անյայտութեան մէջ չը կորչի, կարելի է
այդ արդիւնքով Լոռու մէջ մի ուսումնարան
պահեր. Այդ ուխտատեղիներում շատ անգամ
կատարվում են կուտազաշտութենից մնացած ընկ-
նաւոր պատգամախօսների հանդէսներ. Կը տես-
նես մի կին փողած խաչի տաւջին, բերանը
փրփրացրած պատգամներ է տալիս խաչի կող-
մից ժողովրդին ոմանց գեղեցիկ ապադայ խոս-
տանալով, ոմանց սպառնալիք տալով և աւելի
ամուլ կանանց որդենութիւն խոստանալով.
պարտաւորեցնում է զոհեր մորթել և ուղիղ սըր-
տով երկպագութիւն անել, բայց գեռ ևս մեր
քահանաները չեն կարողացած այս անպիտան
ախտը արմատախիլ անել մոլորած ժողովրդի
միջից: Բացի այս սուրբ ուխտատեղիքը կան
այս կողմերս և կենդանի ուխտատեղիք, որոնց
առաջինը կարելի է համարել Փամբակի, Հաշ-
ղարի գիւղերի ծխատէր ծերունի Տէր-Գէորգ քա-
հանային. սրա մօտ յաճախորդներ ամեն օր լինում
են ամեն կողմերից՝ հայեր, ռուսներ թուրքեր ևու-
րիշ ազգեր: Սա դարձած է յայտնի ընդհանրական
անձն, և ամեն տեսակ հիւանդութիւններ, նուաղ-
կոտութիւն, ջերմութիւն, վարդահիւանդութիւն,
մի խօսքով, բացի վէրքից, համարում է դիւա-
կան և այդ բոլոր հիւանդութիւնները գրով է
փարատում: Սա իր այցելու ուխտաւորներին, տա-
լիս է մի եռանկիւնի ծալած կտոր թղթի վրա
գեղատոմսակ և պատուիրում է այդ գեղատոմ-
սակը կամ հիւանդի վրա կարեն, կամ ջրի մէջ
թաթախեն և ջուրը հիւանդին խմացնեն, կամ
թէ այն տոմսակը տան մի անկիւնում թա-

չէր աջողված։ Աւելի գիտնական քան թէ
քաղաքական հարցերով զբաղվում էր նա

սովոր արժանացել էր արձանագրութիւնների և գեղեցիկ դպրութիւնների ակադեմիայի (Academie des inscriptions et belles lettres) անդամ լինելու։ Այստեղ անյարմար կը լինէր խօսել նրա բոլոր գրածների վրա որոնց ունեցած հեղինակութիւնը գրագետներին առաջնորդելու համար, կամ թէ այլ բառով ասենք, աւտորիտետը, ընդունված է ամենքից։ Եթէ մենք այստեղ երկար խօսեցանք այն ուսումների մասին որոնցով զբաղվեցաւ այ. Վաղինգտոն իր կեանքի առաջին բաժնում, մեր զիտաւորութիւնն էր ցոյց տալ թէ այդ ուսումները ինչ ներգրածութիւնն ունեցել են նրա մտքի զարգացման և նրա բնաւորութեան հաստատութեան վրա և թէ նա ունէ ծանր և համբերով բնաւորութիւնն, տոկուն և զօրաւոր մարմնի կազմութիւնն երբ 1871 թվան, Ֆրանսիայի պատահած աղջաների հետեւալ օրը, Վաղինգտոն մտահասարակական կեանքի մէջ իր հասակի և տաղանդի հասունացած ժամանակ, նա վարչեց քաղաքականութեան հետ ինչպէս վարչած էր զիտութեան հետ, հաստատամութեամբ, վարչութիւն ժամանակի իր պաշտպանած սկիզբներին հաւատարիմ մնալով, իսկոյն իր տեղը որոշեց ազատական կուսակցութեան կարգերի մէջ որոնց վրա, քիչ ժամանակից յետոյ, մեծ ազգեցութիւնն ունեցող պարագութիւններից մինը եղաւ։ Նրա աշխատութիւնն էր, մեծ մասով, նահանգային ազատական (decentralisation departmentale) օրէնքը որ ազգային ժողովը մշակեց և վաւերացրեց իր գոյութեան առաջին մտահանում, սուակալի և անօրինակ շփոթութիւնների մէջ գտնված ժամանակ։ Մենք չենք ներկայացնի այստեղ ա. Վաղինգտոնի պարաւմնուական ապարէզում արած զանազան գործերը, նրանք կատարված են այնպէս մօտ ժամանակներում որ աւելորդ կը լինի յիշեցնել։ Յայանի է որ նա դոգը չեն և կամ պատի մէջը պահպան և այս իր աշխատանքի վարձը առատօքն ստանում է. այնուհետև հիւանդ կուզէ ապրէ, կուզէ մեռնէ նրա հոգը չէ։

Սրանից երկրորդը համարվում է Քարինջ գիւղի մէջ բնակվող մէկ պօլսեցի հայ. Սա իր հիւանդ ուխտաւորներին չէ պատասխանում մինչև որ զիշերը աստղերը չէ զննում և աստղերը զննելուց յետոյ, պատմում է որ հիւանդին տանջում են այս ինչ կարգի և այն ինչ կարգի դները, որոնց մի քանիսը արական և մի քանիսը իգական սեռիցն են և որչափ իգական սեռը շատ լինի այնքան հիւանդին փարատելը գժուար կը լինի. Սա տանջող զների և զնուկների անունները զիտէ և նրանց շատ խնդրում է որ հիւանդից ձեռք վեր առնեն և երբ նոքա չեն կատարում սրա խնդիրը, այն ժամանակը, նա պատմում է որ այդ զները տարել թաղել են հիւանդի դրանը կամ չէմքից մօտիկ ածուխի կտոր և մինչեւ այն ածուխը չը հանեն և չը բերեն տիրացուի մօտ և նա այն ածուխովը զիր չանէ հիւանդը շատ կը չարչարվի և կը մեռնի. Ամեն հասկացող մարդ լաւ զիտէ, որ տների կամ գուների առջև միշտ ածուխ կը լինի. ամենայն օր տան մոխիրը գուրս ձգելու ժամանակ տարակոյս չը կայ, որ կարող է ածուխ վայր ընկնել և աստիճան առ աստիճան ծածկվել հողով և մնալ շատ երկար ժամանակ։ Յիմար լոռեցին գրբացի ասած տեղը ածուխի կտոր գտնելով, հիւանդը նրա անհուն գիտաւթեան վրա աճապարում է գրբաց տիրացուի մօտ, որ այն ածուխով զիր է անում և Տէլ-Գէորգի նման պատուէր տալի, որ կամ հիւանդի վրա կարեն և կամ միւս կերպերով գործ դնեն և տալով այդ զիրը ուխտաւոր այցելուին հաւատացնում է, որ գեերը իրան հետ պիտի սաստիկ թշնամութիւն անեն, և այս կերպով խաբելով առատ վարձ է ստանում և ճանապարհ ձգում խեղճ զիրացուն.

պահպանողական հանրապետական է։ Մայիսի
24.ից հինգ օր միայն առաջ լուսաւորութեան

մինհատը անուանվեցաւ պ. Թիկրից, այնպէս որ իշխանութեան աստիճանի վրա բարձրացաւ միայն, առանց գործելու ժամանակ ունենալու: Բայց երբ 1876-ի ընտրութիւնները ապահովացրին հանրապետութեան յաղթութիւնը, նորից բարձրացաւ մինհատրական աթոռի վրա: Նա լուսաւորութեան մինհատը էր Ռիկարի, Դիւֆորի, Մարտէրի և Փիլ. Սիմօնի կարինէտներում որոնք յաջորդապէս կազմվեցան: Այդ ժամանակներում զբաղվեցաւ Ֆրանսիայի ժողովրդական կրթութեամբ պ. Լէոն Պընօլաի հարցումին պատասխանելիս: Մայիսի 16-ին մինհատրութենից հրաժարվելուց յետոյ, կարծում էր որ նորից կը ստանար լուսաւորութեան մինհատրի պաշտօնը հոկտեմբերի 14-ի կարինէտի մէջ: Բայց Ֆրանսիան հարկաւորութիւնը ունէր մի հաստատ և ուղղադատ, ազատական և լուսաւորված մոքի, ջնջելու համար այն սխալների հետքերը որոնք գործել էր յետադիմական դիպլօմատիան: Հետեւապէս պ. Վալինգտոնին արվեցաւ այս անգամ արտաքին գործերի մինհատրի պաշտօնը: Բազմաթիւ ճանապարհորդութիւններով ունեցած հմանութիւնները օտար երկիրների մասին, իր անձնական ընդարձակ յարաբերութիւնները օտարազգինների հետ, իր գիտնական և քաղաքական աշխատութիւնների ստացած համբաւը եւրոպայում, այս ամենը տալիս են նըրան Փրանսիական դիպլօմատիայի ամենալաւներկայացուցչի յատկութիւնները: Պ. Վալինգտոնին հեռանալով իր նախորդի ընդունած աղէտալի աւանդութիւններից, Ֆրանսիայի քաղաքականութեանը նորից տուեց բացարձակ անկողմնապահութեան, պատկառելի չէզոքութեան և անկեղծ ազատականութեան բնաւորութիւնը որ Ֆրանսիան կորցրած էր: Ինչ որ պարոն Վալինգտոնին խօսեցաւ Ֆրանսիայի պատգամատորների ժողովում յայտնելու համար թէ ինքն ընդունած է մասնակցել կօնդրէսին և կը գնայ Բերլին, այդ խօսքերը ներկայացնում են մի նշանաւոր բովանդակութիւն:

Եթէ հոգևոր իշխանութիւնը կամենայ, կարող է նախ արգելել խաբերայ հոգեսրականներին և պատուիրել միւս քահանաներին խրատել ժողովրդին չը հաւատալ այդպիսի խաբերայութիւններին և կառավարութիւնը եթէ ծխական հարկերի վրա ամեն մէկ ծուխի վրա աւելացնէ յիսուն կոպէկ, այդ գումարով կարող է ամեն գաւառում մէկ կամ երկու ուսեալ բժիշկ նշանակել, որոնք շրջակայելով այդ գիւղերը շատ անմեղ զոհեր կարող են ազատել մահից, և վերջ տալ խաբերայութիւնների շատանալուն ու գիւղացիների գրպանները զատարկելուն:

Կօռու մէջ ինչպէս և համարեա ամեն տեղ քահանաների թիւը այնքան շատացել է որ միջին թւով կարելի է ամեն մէկին համար 25—30 ծուխ: Դրանց ամեն մէկը հաղիւ թէ տարեկան 100 րուբլ մուտք ունենայ իր ժողովրդից (մէկ հասարակ ծառայի վարձ): Դրանց եկամուտը ամեն գիւղում միաձև չէ և իսկ այդ պատճառով ժողովրդների և քահանաների մէջ ծագում են զգացնութիւններ: Ժողովրդուդը օրէնքի զօրութեան համեմատ պէտք է ծխական քահանաներին տայ մէկ ծուխի հող, որպէս զի նա ևս կարողանայ ունենալ իր տնտեսական կառավարութիւնը, բայց մինչև այսօր մէկ տեղ գոնէ չեն տալիս իսեղ քահանաներին ծխական հողը, այլ մէկ երկու օրվայ հող են տալիս նրանց այն ևս իբրև ողորմութիւն: Եթէ միը սրբազան սինօդը

այն գիւղօմատիկական սկիզբների որոնց մինչև
այժմ հետեւել է Փրանսիական հանրապետության վեհական աշխարհական պատճենական համակարգը՝ որը առաջարկություն է առնելու համար:

տութիւնը և գիտաւորութիւն ունէ հետեւել
և ապագայում: Պատգամաւորների համաձայն
հաւանութիւնը որին արժանացաւ Վաղինգ-
տօնի քաղաքականութիւնը, մեծ նշանակու-
թիւն է տալիս նրա հաւատարմատարութեան
պաշտօնին: Կօնզրէսի բոլոր անդամների մէջ
նա է միայն որ իր ներկայացրած ազգի ամ-
բողջութեան հաւանութիւնը ունի իր հետ:
Նա կարող է խօսել ամբողջ Ֆրանսիայի անու-
նով և իր ձայնը ի հարկէ մեծ ազգեցու-
թիւն կունենալ:

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԿՈՆԳՐԵՍ

Մինչև որ մեծ տէրութիւնների ներկայաց
ցուցիչները հաւաքված են Բերլին քաղա-
քական հարցեր վճռելու և պատերազմ կամ
խողաղութիւն տալու համար աշխարհին, մեծ
ազգերի գրադէանների ներկայացուցիչներն ել
հաւաքվել են Փարիզ գրականական հարցեր
վճռելու և մատենագիրների իրաւունքները
պաշտպանելու համար։ Այդ կօնդրէսը, բացի
ուրիշ հարցերը, կը զբաղվի նաև հետեւալ
հարցերով՝ մի մատենագրի իր հեղինակած
գրքի վրա իբրև ստացված ունեցած իրա-
ւունքը, այդ իրաւունքի պայմանները, — ար-
տատպում, թարգմանութիւնն, նմանողութիւնն,
— գրականական ընկերութիւններ, — միջազ-
գային գրականական մշտատե մի մասնաժո-
ղովի ընտրութիւն, և այն։

Գրականական միջազգային կօնդրէսը շքեղ
հանդէսով սկսել է իր առաջին նիստը յու-
նիսի 17. ին Փարիզում Շատըլէի թատրօնում։
Վիկտօր Հիւգո, շրջապատված օտար ազգե-
րից շատերի ուղարկած պատվամաւորներով,
առաջ դարձել է պ. Էդմօնդ Աբուին մի
ճառախօսութեամբ բանալ հանդէսը։ Պ. Է.
Աբու բացատրելով թէ ինչ պատճառներից
առաջացաւ այդ կօնդրէսը կազմելու խոր-
հուրդը, ասում է այսպէս։ «Օտարազգի գրա-
գէտի իրաւունքները չեն պաշտպանվում։
հարկաւոր է միջազգային մի օրէնք հաստա-
տել որ կանօնաւորվէ այդ գործը։ հարկաւոր

կամենայ, կարող է այդ հարցը զարթեցնել և կա-
ռավարութեան ձեռքով քահանաներին հողի
բաւականութիւն տալ Ամեն կողմից մենք լսում
ենք գիւղական քահանաների վրա բողոքներ, որ
նրանք տգէտ են, նրանք անկիրթ են, նրանք
անարժան են, իսկ նրանց զրութեան և նիւթա-
կան ապահովութեան համար խօսող չը կայ:
Խնդրեմ ասացէք որ ուսումնական ու կրթեալ
անձն յանձնառու կը լինի այս տեսակ միջոց-
ներով գիւղերի քահանայ ձեռնադրվել. մենք
պարտաւոր ենք առաջ քահանաներին նիւթապէս
ապահովացնել և յետոյ պահանջել նրանցից, ինչ
որ նրանք պարտական են անելու Նոյնպէս սի-
նօդի կամ վիճակաւոր առաջնորդների պարտքն
է ժողովրդականների և քահանաների մէջ ծագող
դժունութիւններին վերջ տալու համար նշանա-
կել նրանց տուրքերը ամեն գաւառում ըստ սո-
վորութեան և ըստ կարողութեան ժողովրդական-
ների: Գիւղական քահանաները, որ արքունի
տուրքից ազատ լինելը իրանց համար արտօնու-
թիւն ու չնորհ էին համարում, այժմ այդ տուր-
քը տալիս են Ա. Եջմիածին և նրա փոխա-
րէն տարին մէկ երկու անգամ, մէկ երկու տես-
րակ են ստանում «Արարատ» ամսագրից և այդ
փողերը շատերը պարտք են անում և տոկոս
տալիս գրամատիրոջը, որ քիչ նեղութիւն չէ
աղքատ քահանայի համար... .

Լուսու գիւղացիները Բայազէթից զաղթեալ
հայերի համար առաւաօքն տուրքեր յանձնեցին
գործակատարներին սրանից մի քանի ամիս ա-
ռաջ, բայց չը գիտեն ուր գնացին այդ փողերը:
Առ այժմ այսքանը բաւական է:

է որ ողք չը կարողանայ հրաժարակել արտասահմանում որ և իցէ զիրք կամ տեարակ առանց հեղինակի հաւանութեան։ Այդ օրէնքը որի հաստատվելուն ցանկանում ենք բոլոր հոգով, ոչ մէկ օրվայ և ոչ մէկ մարդու գործ է։ Բայց մեզ է պատկանում պատրաստել այդ օրէնքը, փութացնել նրա հաստատութիւնը. ամեն բանի մէջ, իրաւունքը վաղ թէ ուշ իրաւունք է։

Նրանից յետոյ ոտի կանգնել է Վիկտօր Հիւգօն և իր սովորական վսեմութեամբ և ճարտարութեամբ խօսել է մի քանի խօսք։ Ամբողջ ճառը պարունակում է վսեմ խօսքեր որոնք, աւելորդ է տակը շատ անգամ

Պ. Ժիւլ Սիմօն անպատճաստ խօսել է մեռանդուն ձառ, որի մէջ շնորհակալութիւն է յայտնել պ. նախագահին և պատգամաւորներին և բացատրել է թէ գրագէտ մարդի լուս գովեստի և պատւի արժանի է: Պ. Ժիւլ Սիմօնի վսեմ խօսքերով վերջացել միջազգային գրականական կոնգրեսի ակդեմիական նիստը:

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐՔԻԱՑԻՑ

Երգըում 10 յունիս

թիւնների միութիւնը և մեր կօնդրէսով գրականութիւնների միութիւնը։ Արուեստագիտութիւնը որոնումէ օգտակարը, փիլիսոփայութիւնը ստանումէ ձշմարիտը, գրականութիւնը ստանումէ գեղեցիկը։ Օգտակար, ձշմարիտ, գեղեցիկ, ահա բոլոր աշխարհի ջանքերի երապատիկ նպատակը։ Դուք, պարոններ, այստեղ ներկայացնում էք իրեւ

բանար, ոյսաւով ուղղացած էք ու ու գետպաններ մարդկային հանձարի այս մեծ Փարիզում. բարով էք եկել. Ֆրանսիան բարեռում է ձեզ: Դոք և մենք քաղաքացիներ ենք համաշխարհական քաղաքի. ամենքս միասին մտնենք այդ մեծ և խաղաղ հայրենիքի մէջ, բացարձակի մէջ որ արդարութիւն է, իդէալի մէջ որ ճշմարտութիւն է: Վիկտօր Հիւգօն այսուեղ մեծ եռանդով գովում է կրթութիւնը, գաղափարների պրապագնողը, ուսումը և լրսաւորութիւնը: «Տիտութիւնը, ասում է, իրիկնապահի վերջալույսի ստուեր է, չարիքը թափառում է նրա մէջ»: Եւ իր խօսքերը ուղեկով կրթութեան, առաջադիմութեան հակառակորդներին, նոր գաղափարների թշնամիներին, վսեմ արհամարհանքով խօսում է նրանց հետ: Ալրոշեցէք ինչ որ ուզում էք անել անցեալ մարդիկ, ասում է նա. մենք չենք վախենում ձեզանից: Նուտ արէք, ինչ որ ունէք անելու: Մենք հետաքրքրութեամբ նայում ենք ձեզ, երազեցէք մինչեւ որ գուք այդտեղ բաւականի մեծ մի Սիլաբուս էք եղած Ֆրանսիայի համար և բաւականի մեծ մի գործիք արել հանգչեցնելու. համար...»:

«Մարդկային բոլոր խմաստութիւնը, ասում
է նա իր ծառի մէկ ուրիշ մասում, բովան-
գակված է այս երկու բառերի մէջ. հաշ-
տութիւն և միաբան գործակցութիւն. հաշ-
տութիւն գաղափարների հետ, հաշտ գոր-
ծակցութիւն մարդկանց հետև նւ իր այդ
խօսքը սքանչելի վերևութեամբ բացատրելուց
յիտոյ, գթութիւն է խնդրում այս տարիայ
տօնից զրկվածների համար և վերջացնում
է իր խօսքերը այս բառերով։ «Մի տօնա-
խմբութեան հանդէս որ չկ ների ոչ ոքի,
մի թէ ծշմարիտ հանդէս է այն Ֆրանսիան
ցոյց է տալիս աշխարհին իր հիւրընկալու-
թիւնը. թող ցոյց տայ նրան և իր գթու-
թիւնը։ Կայ մի տեսարան որ աւելի գեղեցիկ
է քան թէ մեր Փարիզում հաւաքած սքան-
չելիքերի տեսարանը. այդ այն տեսարանն է
որի մէջ աքսորվածը ներկայացվում է հորի-
զոնի վրա կանգնած և հայրենիք նրա առջե-
իր թեեր բացած։ Այս վերջին խօսքերը
երկար և սասաիկ ծափահարութիւններով

ունէք իւրաքանչիւր հայկազը, մեծ և փոքր, գէպի
այն հզօր բազուկը որի հարուածից կործանիեց
մի զօրաքաժին և առավալվեց ժայռապատ ամրոց .
ևս այն պարզ ասունետական ոսին և մարդասի-

բական եռանդը, որը յատկանիշ է Ալաջյի և
Ղարսի հերոսին, որին բաւական է մի ոք ճա-
նաչէ, որ յետոյ հանդիսանայ քարոզիչ նրա վեհ
յատկութիւններին. Քանի առաջանում էր զօ-
րապետը դէպի քաղաք, յաճախ էին երեսում մա-
տադանամների գասերը, նրանց ջերմեռանդ կեց-
ցէներից շարժված էր թւում զօրապետի սիրար. նրա երեսին պարզ երեսում էր ներքին վրգով-
մունք և այլեաց կպիւ, նա չէր թողնում ոչ մի
դառ աղնիւ մանուկների առանց սրտավ ողջու-
նելու, գլւարկը հանելով ամենքի առաջ: Այս-
պէս էր նրա գնացքը մինչև քաղաքի դուռը,

շրջապատված խուռը բազմութեամբ, բիւրաւոր
աղաղակներով և մեծաշուք օվացիայով։ Դուան
առաջ ոսկեզարդ նշանազգեստներով սպասում
էին նրան նշանաւոր քաղաքացիք նահանգապատետ
գեներալ Դուխավակոյի առաջնորդութեամբ, իսկ
քիչ հետու նրանց ետև շարված էին 39 գիվի-
գիայի գունդերը։ Հրամանատարը դարձաւ մի
քանի սիրալիր խօսքերով դէպի քաղաքի ներ-
կայցուցիչները, որոնց վրա ըստ երեսյթին,
խիստ լաւ տպաւորութիւն արեց։ Խրազրումի ագ-

լրաւ իւս ապահովթիւն արաց. Երգուուք աղ-
նուապետների խմբի մէջ պատռաւոր տեղ էր
բոնում մեծապատիւ Գրիգոր էֆէնդի Շաբա-
նեանը: Նրա սրահայեաց դէմքի և աչքերի մէջ
կարելի էր կարդալ մի խրոխտ հպարտութիւն,
տեսնելով այս փառաւոր հանդիսի հերոսին իր
աղջակից հռչակաւոր զօրապետին: Աւելորդ չեմ
համարում յիշել որ Երգուումի թանկագին հիւրի
համար ընդունելութեան տեղ պատրաստվել էր
այն նշանաւոր տունը, որի մէջ հիւրընկալու-
թիւն էր ունեցել մեր զօրքերի յայտնի թշնամի
անդիմական զօրապետ կէմբալը: Այդ տունը ա-
ռաջի հոյակապ շնչն է Երգուումում և պատկա-
նում է մեծապատիւ Պազարոս-էֆէնդի Սերո-
բեանին:

Հրամանաւատարի գալստեան երկրորդ օրը նը-
ւիրվեց քաղաքի և զօրքերի այցելութեան, Նրա
երեալը մի խիստ ոգեսութիւն տարածեց բանակի
այս ծայրից այն ծայրը՝ Ուշափ զօրապետի խոս-
քերն էին սիրալիք և ազգու, այնչափ զօրքերի
երեսին երեսում էր յարգանքի և մտերմութեան
նշանները. Այնու մի փոքր բաժնի առաջ զօրապետը
կը յայտնէր քաջալերութեան և չնորհակալութեան
խօսքեր, իւրաքանչիւրին նրանցից կը յիշեցնէր,
ճշգիւ օրը և թիւը մտաքերելով, նրա արած քա-
ջագործութիւնները և մի քանի բաժնների առաջ
զվարկը վեցրած երախտապիտութիւնը կը
յայտնէր. Այսպէս վարդեց փորձառու և քա-
ջամարտիկ գեներալը զօրքերի հետ. Բանակը
նայելուց յետ, նրան տրվեց հացկերոյթ 39 զի-
վիվիդիցի հրամանաւատարի կողմից. Սեղանի վրա
խօսպեցան շատ ազգու ճառեր, հրամանաւատարը
իր կողմից ասեց. «Պարսններ, զարձեալ կը
կրկնեմ որ մենք հազար անգամ պարտական ենք
այն քաջասիրտ հերոսներին (զինուորներին) մեր
այժմ Երգորումում գտնվելով, դուք այստեղ հա-
ւաքվածներդ նրանց արժանաւոր առաջնորդ-
ներն էք, իսկ ես ձեր ընդհանուր ուղեցոյցը.
Քաջայոյս եմ որ եթէ դուք ինձ վրա վստահ
վնէք, իսկ ես ձեզ վրա, մեր գործը այն ժա-
մանակ այնպէս աջող կանցնի, ինչպէս անցաւ
մեր միասին եղած ժամանակը. գեն թոյլ տուէք,
պարոններ, խմել այս բաժակը ձեր և ձեր ստո-
րագրեալների կենացը, որոնց հզօր բազուկը
տնկեց մեր յաղթական գրօշը Հայաստանի բար-
ձրութեան վրա» Միաձայն ուրաքանչութեան կատար
խան, Երրորդ օրը հրաւիրված էր սպարապետը նա-
հանգապետի մօտ. սեղանին ներկայ էին Փրան-
սիական և պարսկաց հիւպատունները, և Երգորու-
մի բոլոր դաւանութիւնների և ազգութիւնների
ներկայացուցիչները. Լաղարեվի ներկայութիւնը
այնպէս էր միաւորել և շաղկապել զանազան,
միմեանց հակառակ ուղղութեան տէր մարդկանց,
որ նրանք բոլորը իրանց ճառերի մէջ յայտնե-
ցին միաձայն իրանց խորին յարգանքի զգաց-
մունքը դէպի ուռսաց կառավարութիւնը Հայ
մանուկները դարձեալ բաց չը թողին առիթ
յայտնելու իրանց սրտի վառ զգացմունքը դէպի
իրանց քաջալեր դիւցադը. հաւաքված մի ա-
հագին խումբ, ձեռք ձեռքի տուած նրանք
պարեցին բաւական շարունակ ազգային պար,
ուղղած իրանց մտերիմ հայեացքը դէպի պատշ-
գամբը և աղաղակելով. ուրա Լազարեվ, ուրա
մեր քաջ զօրապետը» Այս տեսարանը յիրաւի
խիստ սրտաշարժ էր, նրա մէջ զեռահաս մա-
նուկները յայտնում էին իրանց վսիմ ազգային
եռանդը և իրանց համակրութիւնը դէպի ուռս
զօրքերը. Առհասարակ Լազարեվի գալը մէծ

տպաւորութիւն գործեց Երզումի վրա և հաւա-
տացած եմ որ գեռ երկար նա կը լինի խօսակ-
ցութեան նիւթ և կը մնայ անջինջ բոլորի յիշո-
ղութեան մէջ:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԻԿՈՂՈՍԻԿԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՀՈՒՐԵՐ

— «Կավազն» լրագրում կարդում ենք «Մօսկ. ՎԵճ.» լրագրից արտատպված հետեւեալ լուրը. «Այս օրերս գեներալ Լորիս-Մէլիքով ուղարկ-վեցաւ Բերլին, որպէս զինուորական գելեղդատ հայոց գործի մասին»:

— «Голосъ» լրագրին Աթէնքից հեռագում
են յունիսի 15-ին (27-ին), որ կանէյի շրջակա-
ներում արդէն երեք օր է որ կատաղի կուի է
շարունակվում թիւրքերի և կրիտեան ապստամբ-
ների մէջ։ Թիւրքերը իրանք յարձակվեցան բնա-
կիչների վրա։

— «Temps» լրագրին Տէրապից հաղորդում են
հետևեալը. «Այստեղ 20 մարդիկ են բանտար-
կված, որոնք մեղադրվում են իրեն մասնակցող-
ներ այն գաւաճանութեան, որը կամենում էր
կրկին գահի վրա բարձրացնել Մուրագին։ Ու-
տիկանութեան մինիստրի տուած տեղեկութեան
հիման վրա, այն բանի մասին, որ Մուրագի
կուսակցութիւնը զօրեղանում է, սուլթանը հրա-
մայեց նշանաւոր կերպով զօրեղացնել Ստամբուլ
տեղական զօրքը»

— «ΓΟΛΟΣΣΑ» ιωαννίνη βιβλιογραφίας έκπτωσης
για την περίοδο 15-16ου (27-ην, ορ «Ιωάννης Βασιλεὺς Ρωμαίος»
αντιτίτλος αποτελεί η θεοφόρη Κέλλη ή Φ. Ψαράς ή Λαζαρίδης:

•ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 25 յունիսի: «Պրավիտ. ՎԵՇՆԻԿԵ» լրագրի մէջ հրատարակված է Հետեւեալ Բարձրագոյն հրամանը. «Թիֆլիսի դատաստանական պալատի անդամ, իշխան Անդրօնիկօվ, նշանակվում է Թիֆլիսի դատաստանական պալատի երկրորդ բաժնի նախագահ»:

ՎԻԵՆԱ, 23 յունիսի (5 յուլիսի): «Polit. Corresp.» լրագիրը հաղորդում է, որ Պումինիայի ազգային ժողովի փակ նիստը վճռեց զրկել Կօգալնիչանօին Պումինիայի հաւատարմատարութենից կօնդրէսում:

ԲԵՐԼԻՆ, 23 յունիսի (5 յուլիսի): Բումինիայի մինիստրները բրատիանո և Կօդալիշանո այսօր այստեղից գուրս գնացին:

լ. 0ՆԴՒՆ, 23 յունիսի (5 յուլիսի): «Times»
լրագիրը հաւանական է համարում որ Բա-
թումը կը տրվե Ռուսաստանին այն պայմա-
նով, որ նա երբէք չամրացնէ այդ քաղաքը:
ԲԵՐԼԻՆ, 23 յունիսի (5 յուլիսի): Ռու-
սաստանը չափաւորումէ իր զրամական պա-
հանջները այնքան, որքան դրանք ծածկվում
են ստացած երկիրներով: Այդ կողմից Ռու-
սաստանը երկրորդ տեղ է բռնում և առա-
ջին տեղը տալիս է Թիւրքիայի պարտատէ-

ԿՐԵԲԻՆ: ԿՐՈՆԱՏԱՐ, 24 յունիսի (6 յուլիսի): Ժամկ
9-ին Հասար այստեղ կամաւոր նաւատումի
եռորդ կրէ լսեր «Մուրինիա»

ԲԵՐԼԻՆ, 24 յունիսի (6 յուլիսի): Կօնդրէսի
երէկվայ նիստի ժամանակ յունաց խնդիրը
վճռվեց: Բացի Թիւրքիայի յունական գաւառ-
ների ինքնավարութեան համաշելքց, բոլոր
պետութիւնները այն կարծիքը յայտնեցին,
որ յիշեալ գաւառների էական մասերը Յու-
նաստանին սեփականացնելը համապատաս-
խանում է եւզօպական խաղաղութեան շա-
հերին: Յունաստանի սահմանները պէտք է

Ընդարձակվեն մինչեւ Կօլօմա և Սալամդրիա:
ՎՃռված է Նիկշիչը միացնել Զերնոգօրիայի
Հետ: Անտիվարի ծոցի մի կողմը կը տրվի
Աւստրիային, իսկ միւս կողմը Զերնոգօրիային:
Իշխան Գօրչակով խորհրդակցութիւն ունե-
ցաւ լորդ ԲիկօնսՓիլդի Հետ:

ԱՐԺՐՈՒԽՆՈՒ ԳԱԼԵՔԵՌՈՒՄ ԳՏՆՎՈՂ ԱՆ-
ԳԻՒԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ՃԱԽՎՈՒՄ ԵՆ ՍՊԻՏԱԿ
ԲՈՒՄԱԶԵՅԱ ՂԻՆՈՒՐՃԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԱՐԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԱՐԺԻՆԸ 1 ր. և բարձր, ՈՒԻՆՍԻ ՀԱՐԵՐԻ ՀԱ-
ՄԱՐ և ՊԱՐՈՒԽՍԻՆ արշինը 50 կ., ՓՕՇԻՆԵՐ
ՄԱՐԱՓՈԽԻՒԿ ՀԻւանութութիւնների դէմ և ԽԻՆԱՅԻ
ԲԱԼԱՌԱՄԵՆ (իւղ) $1\frac{1}{4}$ ր., ՍԱՊՈՆ 10 կ. և
բարձր, ՑԻՏՐՈՒՄ մագնեցի $1\frac{1}{2}$ ր., ԲԻՍԿՎԻՏ-
ՆԵՐ 1 ր., և բարձր, ՖԻԼՏՐՆԵՐ 4-40 ր., եր-
կաթեայ մահճակալներ 5 ր. և բարձր, սպացներ
50 կ. և բարձր, ճանապարհի ԱՄԱՆՆԵՐ դիւժինը
3 ր., ԳՐԻՉՆԵՐ արզը 15 կ. և բարձր, ԲԵՎՈԼ-
ՎԵՐՆԵՐ 6 ր. և բարձր 1000 ասեղ 80 կոտկէ,
արական ԹԱՄԲԵՐ 40 ր. և բարձր. ԽԴԱԿԱՆ-
ՆԵՐ 70 ր. և բարձր, ԺԱԿՈԳՆԵՐ, մակենտօչներ,
երեխաների շրեր 4 ր. և բարձր, հիանալի վե-
րաբրկուներ 12 ր. և աւելի, վերականգնուղ ՄՈՒ-
ՄԱՍԵՐ 2 ր., ԿՈՂԱՔԵՐՆԵՐ և պօդնոսներ 10 կ.
և բարձր, բօմ, կօնեակ, պօրտ-վէյն, իւերես և
անպլիական օդի $1\frac{1}{2}$ ր., ՊԱՆԻՐ չեստեր 60 կ.
և առաջարկ առաջարկ առաջարկ առաջարկ առաջարկ

6-20

14-20

Նուշի հոգեւոր գպլոցի հոգաբարձութիւնը
հարկ է համարում հրաւիրել տեսչութեան և
առարկաների ուսուցչութեան ցանկացողներին
յայտնել շուտով իրանց յօժարութիւնը և պայ-
մաններն, Առարկաններն են — մատեմատիկայ,
գծագրութիւն, Փրանսիական լեզու, բնական,
ընդհանուր և հայ պատմութիւններ, աշխար-
հագրութիւն և հայոց լեզու։ Բացի հոգա-
բարձութեանս այս պաշտօնական հրաւերն,
նաև յայտնում է, որ յանձնել է նու և իր հա-
խագահին գրագրութիւններ անելու յայտնի
անձանց հետ, և այդ գրագրութիւններն պէտք
է համարել ի վիմաց հոգաբարձութեան, և
նրա առաջարկած պայմանները լինելու են հո-
գաբարձութեան նախընթաց հաւանութենով։
Անդամ հոգաբարձութեան Հ. Արուեսան-
բէկեանց։

Ծախվում են ձեւանուու պայմաններով՝ Ա.Ն.-
ԴՐԿՈՎԿԱՍԵՍՆ ՊՐԻՎՈԶՈՒՄ գրաւ դրած ԵՐ-
ԿՈՒ ՏՆՅՐ, որոնցից մէկը երկու յարկանի է,
իսկ միւսը մի յարկանի պատճառու այդինվ
մինչև Կուր գետը։ Տները պատկանում են
գնդապետ Վրութեօվակուն և գոնզում են
Կուկիս, Միլսայիլօվակայա փողոց № № 196
և 198։ Հողը 2750 քառ. սաժէն է, եկա-
մուտը տարեկան 2000 ր. տեղի։ Գնի և
պայմանների մասին կարելի է տեղեկանալ
Անդրկովլիասեսն Պրիկազում, աստիճանաւոր
9 հայութեա։

Հիալօվից: 2-3

2-6

ՑՈՒՆԻՍԻ 27.

S t q, b q u 8 n 6 8

ԹԻՖԼԻՍ 1878.